

KATALON

een strategisch spel voor twee personen

VOORBEREIDING

Beide spelers hebben 12 speelstenen; de een speelt met geel, de ander met rood. Het speelbord heeft vijf vierkante vakken (zoals de vijf ogen op een dobbelsteen). Elk vak heeft vijf cirkelvormige velden (ook zoals de vijf ogen op een dobbelsteen). Het middelste vak overlapt de vier andere voor een deel, zodat er vier velden zijn die tot twee vakken behoren.

SPELVERLOOP

Geel begint. Hij legt een van zijn stenen op een veld naar keuze. (Een steen op een veld leggen noemen we een *zet*.) Beide spelers doen vervolgens afwisselend een zet.

BASISREGEL

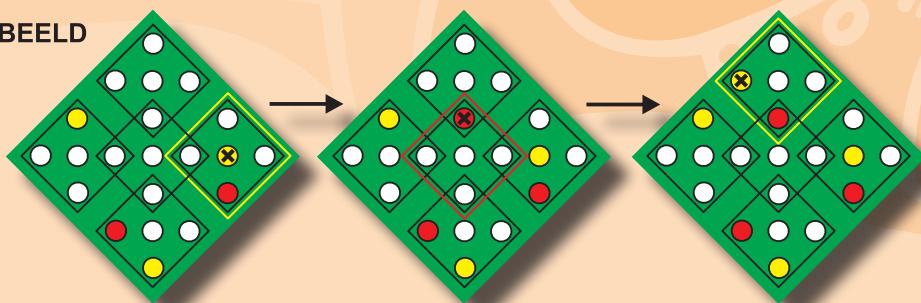
Door een zet van **geel** ligt vast in welk van de vijf vakken **rood** moet zetten:

- Als **geel** op het *noord-veld* in een vak heeft gezet, moet **rood** daarna in het *noord-vak* zetten.
- Als **geel** op het *middelste veld* in een vak heeft gezet, moet **rood** daarna in het *midden-vak* zetten.

Enzovoort.

Hetzelfde natuurlijk met **rood** en **geel** verwisseld.

VOORBEELD

Geel heeft in het *Oost-vak* op het *midden-veld* gezet. **Rood** moet daarom ergens in het *Midden-vak* zetten. Zet **rood** op het *noord-veld* (van het *Midden-vak*), dan móet **geel** vervolgens ergens in het *Noord-vak* zetten. Kiest **geel** voor het *west-veld*, dan moet **rood** in het *West-vak* zetten. Enzovoorts.

Zet de speler die begint zijn eerste steen op een veld dat tot twee vakken behoort, dan moet hij zeggen welk van die twee vakken hij kiest. Dus ook dan ligt vast in welk vak de volgende steen gelegd moet worden. Dit geldt alleen voor de eerste zet van **geel**.

SLAAN

Als een speler moet zetten in een vak waarin alle velden reeds bezet zijn, neemt hij een steen van zijn tegenstander weg uit dat vak en vervangt deze door een steen van hemzelf. Ook het veld waar wordt geslagen bepaalt in welk vak de volgende zet gedaan moet worden. De geslagen steen wordt aan de tegenstander teruggegeven. Dit slaan van stenen mag alleen gebeuren, wanneer alle velden in het vak waarin gezet moet worden bezet zijn. Als er nog vrije velden zijn, dan moet op een van deze vrije velden gezet worden.

Men mag niet de steen van de tegenstander slaan, die hij net daarvoor gezet heeft, tenzij dit de enige mogelijkheid is.

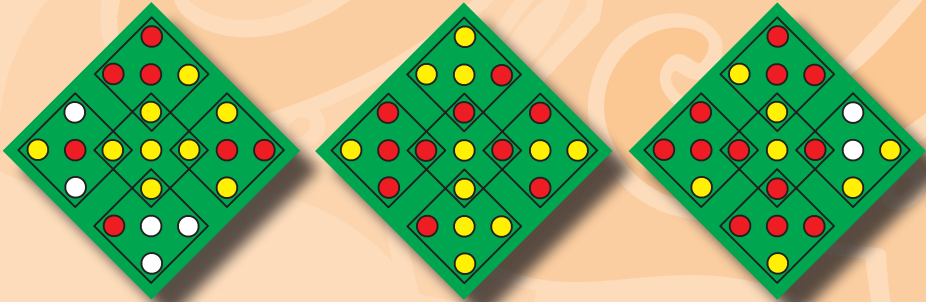
WIE WINT?

Geval 1: Het spel is afgelopen zodra de velden van een vak alle vijf door één kleur zijn bezet. Die kleur wint.

Geval 2: Het spel is afgelopen zodra alle velden bezet zijn. Als dan een vak maar één kleur stenen heeft, zitten we in geval 1. Anders wordt voor elk vak geteld welke kleur daar de meerderheid van de stenen heeft. De speler die in de meeste vakken de meerderheid heeft, wint.

Geval 3: Het spel is afgelopen als de speler die aan de beurt is al zijn stenen geplaatst heeft, en dus geen steen meer over heeft om te zetten. Deze speler wint.

VOORBEELDEN

In het linker plaatje wint **geel**, omdat een van de vakken volledig door **geel** bezet is. In het middelste plaatje zijn alle velden bezet. **Rood** wint, omdat **rood** in drie vakken de meeste stenen heeft (en **geel** maar in twee).

In het rechter plaatje zijn alle 12 rode stenen gelegd, dus heeft **rood** geen stenen meer op voorraad. Als **rood** nu aan de beurt is, heeft hij gewonnen. Het spel eindigt in een gelijkspel, als in de laatste tien zetten alleen nog maar stenen geslagen zijn.

ZELF MAKEN

Het spel kun je gemakkelijk zelf maken. Je tekent gewoon het speelbord op een vierkant vel papier en twee keer twaalf pionnen heeft iedereen wel, of je vindt die in een hobbyzaak. En als je een beetje handig bent, kun je er vast wel een heel mooie uitvoering van maken. Een leuk cadeau voor je vriend(in)?

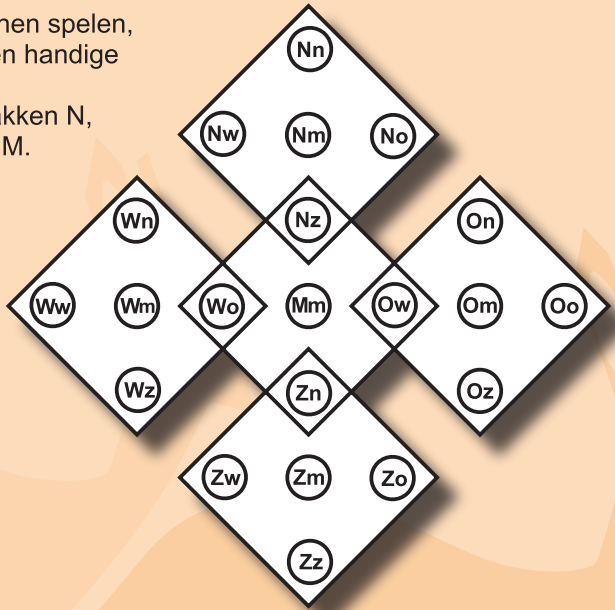
NOTATIE

Om een partij Katalon na te kunnen spelen, heb je – net als bij schaken – een handige notatie van de velden nodig.

We noemen de vier buitenste vakken N, O, Z en W en het middelste vak M.

Binnen bijvoorbeeld vak N noemen we velden Nn, No, Nz, Nw en Nm. Evenzo heten de vijf velden in het middelste vak: Mn, Mo, Mz, Mw en Mm, enzovoort.

Vier vakken hebben nu een dubbele naam: Nz = Mn, Ow = Mo, Zn = Mz en Wo = Mw.

EEN PARTIJ

geel	Nz	No	Wo	Nw	Nn	Mm	✕Nm
rood	Zn	Ow	On	Wn	Nm	✕Mz	

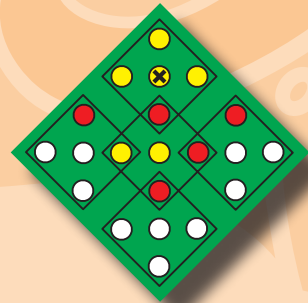
Merk op dat de tweede letter van het veld waarop wordt gezet gelijk is aan de eerste letter van het veld waar daarna op moet worden gezet (of geslagen). ✕Mz betekent dat er wordt geslagen op het veld Mz. In de eerste zet had **geel** ook kunnen zeggen dat hij in Mn had gezet. Dan was het spel anders verlopen.

De situatie is nu zó:

Rood moet nu slaan in het *Midden-vak*. Hij heeft daarvoor twee mogelijkheden.

Slaat **rood** op Mm, dan volgt onmiddellijk verlies, want **geel** slaat dan op Mn en heeft vak N dan geheel in zijn bezit.

Slaat **rood** op Mw, dan volgt **geel** Ww. Nu kan **rood** nog kiezen uit Wz en Wm. Maar Wm leidt onmiddellijk tot verlies omdat **geel** dan weer slaat op Mn. En Wz is alleen maar uitstel van executie, want **geel** zet dan op Zw, waarna **rood** gedwongen op Wm zet en weer kan **geel** slaan op Mn.

PROBLEMEN

Hieronder staan twee eindspelproblemen van Katalon.

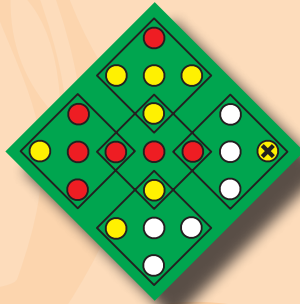
Kun jij ze oplossen? Stuur vóór 1 juli 2013 je oplossingen naar

prijsvraag@w4kangoeroe.nl.

Onder de goede inzendingen worden vijf mooie prijzen verloot. Op 1 juli worden de prijswinnaars bekend gemaakt en komen de oplossingen op de kangoeroesite.

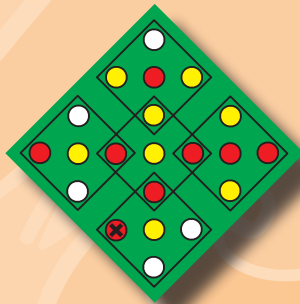
probleem1

De laatste zet was van **geel** op Oo.
Hoe wint **geel** in drie zetten?

probleem2

De laatste zet was van **rood** op Zw.
Hoe wint **rood** in vier zetten?

OVER KATALON

Het spel Katalon is in 2007 uitgevonden door de Duitse wiskundige Harmut Kommerell (1966). Hij ontwikkelt al zo'n 20 jaar interessante wiskundige spellen.

Katalon is een bordspel voor twee personen, van 7 jaar en ouder.

Eén keer spelen duurt 10 à 15 minuten.

<http://boardgamegeek.com/boardgame/34222/katalon> http://www.spielengehtimmer.de/index.php?option=com_content&view=article&id=75:katalon&catid=41:i-l&Itemid=2

Katalon is een strategisch spel. Net als bij schaken en dammen is het dus belangrijk dat je zetten vooruit kunt denken. En dat is helemaal niet gemakkelijk. In het begin zul je moeten wennen aan de regels. Langzamerhand krijg je in de gaten welke zetten slim zijn en welke niet. Veel plezier met Katalon.

